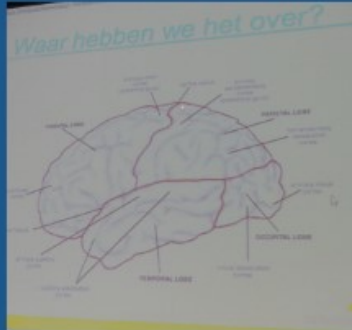

Tandem VZW
expertisecentrum
dementie

WWW.DEMENTIE.BE/TANDEM

Jaarverslag 2018

Regionaal Expertisecentrum Dementie Tandem

Prins Boudewijnlaan 9 / 1 – 2300 Turnhout

ECD TANDEM VZW

Het regionaal expertisecentrum dementie Tandem (ECD Tandem) is een vzw, opgericht in 2003 en heeft een Raad van Bestuur en een Algemene Vergadering. Binnen de (beleids)organen van Tandem vzw zijn velerlei zorgactoren vertegenwoordigd vanuit o.a. Hivset, Welzijnszorg Kempen, KMSI, woonzorgcentra, thuiszorgcentra, huisartsen, maatschappelijke dienst van de mutualiteit, ziekenhuizen en vrijwilligersorganisaties.

INTERNE ORGANISATIE

Coördinatieteam

Naast de Raad van Bestuur en Algemene Vergadering wordt de dagelijkse werking opgevolgd door een coördinatieteam: Wies Cleenders (voorzitster), Bob van de Putte (secretaris), Gil Peeters (penningmeester) en Liesbeth Van Eynde (Coördinator).

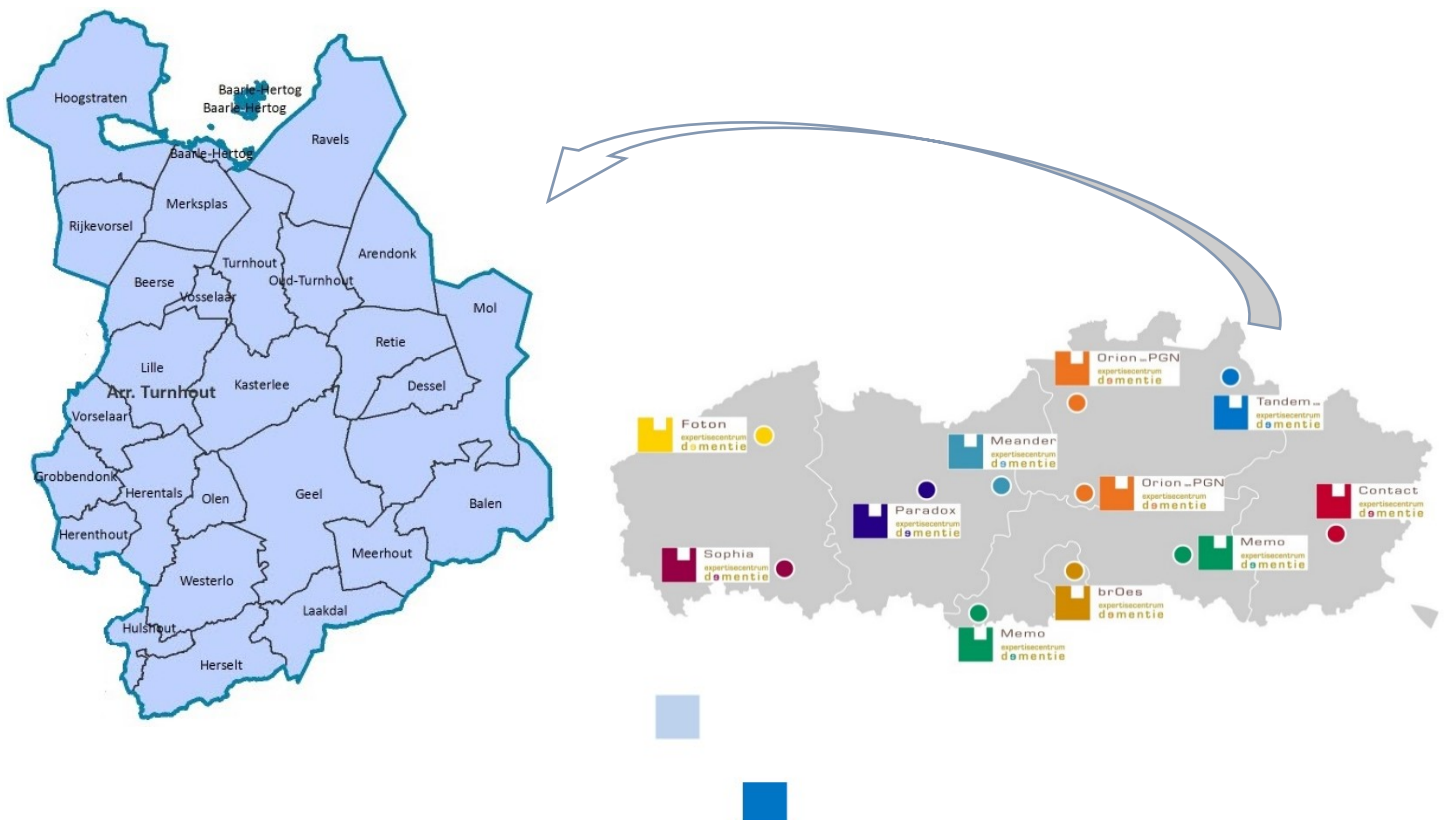
Medewerkers

Het team van Tandem bestond in 2018 uit volgende medewerkers:

- Liesbeth Van Eynde, coördinator en dementie-expert, 100% FTE
- Ria Caers, dementie-expert, 50% FTE
- Karolien Verschueren, dementie-expert, 70% FTE wegens ziekte vervangen door Chris Francken, dementie-consulent, 50% FTE van 1 januari tot 31 augustus 2018 en vanaf 1 september 2018 heeft Karolien het werk hervat, 50%
- May Cools, administratief medewerkster, 33% FTE en vanaf 1 okt tot 31 dec, 50%
- Pieter-Jan Lenaerts vervanging van Ria Caers van 10 oktober tot 31 december 2018, 50%

WERKINGSGBIED

Het werkingsgebied van ECD Tandem is zorgregio Turnhout binnen de provincie Antwerpen. Dit valt samen met de regio van SEL Kempen, waarmee ECD Tandem samenwerkt. Binnen de provincie Antwerpen, werkt ECD Tandem ook nauw samen met ECD Orion (arrondissement Antwerpen) en het Psychogeriatrisch Netwerk Dementie PGN (arrondissement Mechelen).

GEREALISEERDE ACTIVITEITEN

2018 was voor Tandem een goed en gevuld werkjaar met veel variatie. Zo werd onze dienstverlening en aanbod in vormen ook dit werkjaar aangepast aan de noden en behoeften van zowel professionals als niet-professionelen.

1. Personen met dementie en hun omgeving

OP VRAAG AAN PERSONEN MET DEMENTIE EN HUN OMGEVING EEN AANSPREEKPUNT BIEDEN DAT HUN VRAAG MET KENNIS VAN ZAKEN ERKENT, BEANTWOORDT OF ZORGT DAT ZE OP DE JUISTE PLEK TERECHTKOMT. PERSONEN MET DEMENTIE EN HUN OMGEVING MOGELIJKHEDEN BIEDEN TOT UITWISSELING VAN INFORMATIE EN ERVARINGEN OF DIT FACILITEREN.

• Praatcafés Dementie in regio Turnhout

- Tandem participeerde aan meerdere overlegmomenten van stuurgroepen van de regionale praatcafés dementie, o.a. Geel, Kasterlee, Lille, Olen en Turnhout. Ook Janssen Farmaceutica organiseerde binnen hun site voor haar werknemers praatcafés dementie. Hierin werden we nauw betrokken mbt het zoeken naar thema's en inhoud. Ook aan andere regionale praatcafés (of familiegroepen) in het arrondissement Turnhout, m.n. Grobbendonk, Herentals, Mol en Westerlo konden we advies verlenen inzake sprekers, thema's, velerlei activiteiten en verwante initiatieven in kader van dementie die er in de regio plaatsvonden.
- Met gemeente Balen en de 3 woonzorgcentra vonden de eerste overlegmomenten plaats om in 2019 te starten met 4 praatcafés per jaar. Het draaiboek praatcafé dementie was hierbij een dankbare leidraad om dit initiatief in Balen vorm te kunnen geven.
- Tandem bood een muzikaal luisterliedjesprogramma aan om te programmeren tijdens de praatcafés. Dit muzikaal programma werd samen uitgewerkt met Martine Dams, een Geelse zangeres en leerkracht zorgkunde. Martine vertelt en zingt over de diepste gevoelens en kwetsbaarheid van de persoon met dementie en duidt hiermee hoe humor steeds weer een belangrijk rol speelt. Liedjes, teksten en beeldfragmenten wisselen mekaar af en duiden wat dementie kan betekenen voor de persoon met dementie en zijn mantelzorger. Door de gevolgen van dementie kunnen mooie herinneringen vervagen of vergeten worden. Martine haalt ze van onder het stof vandaan.
- In december brachten we alle coördinatoren van de praatcafés samen om expertise te bevorderen bij de planning voor 2019 om ideeën en goede praktijkvoorbeelden uit te kunnen wisselen. De coördinatoren ervaren deze bijeenkomst telkens als zeer waardevol en vergaren veel input om verder mee aan de slag te kunnen.
- Naargelang het thema en nodige ondersteuning was Tandem aanwezig op een regionaal praatcafé om informatie en advies te verstrekken aan de vele aanwezige mantelzorgers van mensen met dementie.

• Folder Praatcafés Dementie en familiegroepen regio Turnhout

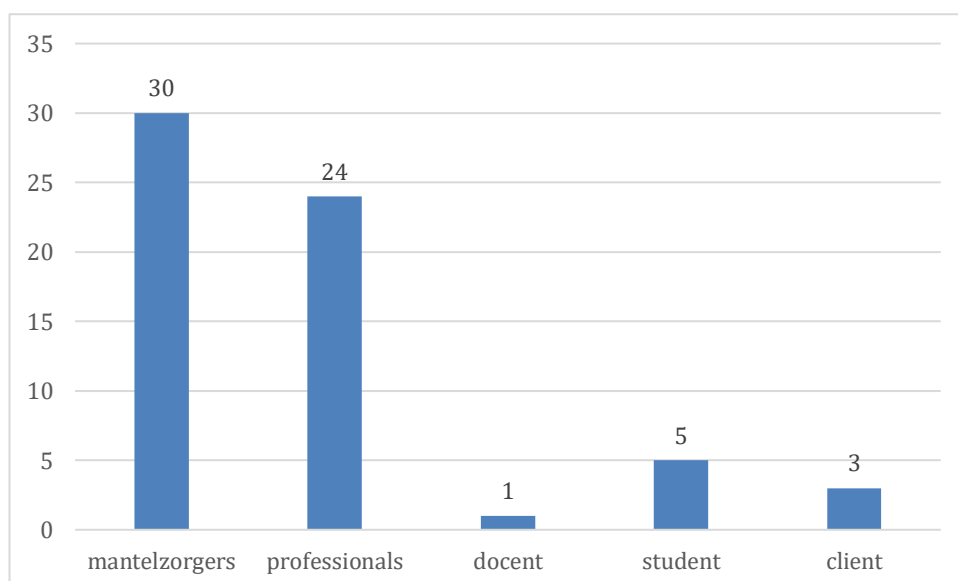
- Reeds in 2017 startte Tandem met het opmaken en verspreiden van een folder waarin alle data van de regionale praatcafés dementie en familiegroepen gebundeld staan.
- Vanaf najaar 2018 werd dit initiatief mee gedragen door de Alzheimerliga Vlaanderen. Deze gezamenlijke brochure werd ruim verspreid bij de regionale praatcafé-initiatieven en familiegroepen, thuiszorgdiensten en de regionale ziekenhuizen.

- Via de **digitale kalender** die uitgezet is op www.dementie.be maakten we activiteiten en het vormingsaanbod naar mantelzorgers kenbaar. (vb Dementie en nU, praatcafés, theatervoorstellingen over dementie,...)
- **Aanspreekpunt**
 - Mantelzorgers contacteerden Tandem regelmatig, zowel telefonisch, per mail alsook occasioneel voor of na een informatie- of vormingsmoment. Het betreft voornamelijk adviesvragen, vb. cases waarop de mantelzorger vastloopt, alsook het gericht doorverwijzen naar specifieke hulpverlening.
 - Tandem voorzag steeds in een telefonische permanentie of een antwoordapparaat waarop telkens snel gereageerd werd.

Enkele interessante cijfers

- Het **aantal registraties** van mensen die Tandem contacteerden staat op **63**. Deze zijn louter registraties waarvan er concreet een vraag per mail of telefoon binnenkwam en dit meer dan 10 minuten tijd vroeg om te beantwoorden. Dus, niet alle telefoons en mails werden systematisch geregistreerd. Een korte doorverwijzing of info-vraag, werd niet geregistreerd.
- Het merendeel van de geregistreerde vragen kwam van mantelzorgers. Doch kunnen we hierop niet zeggen dat het aantal hulpvragen van professionals minder is, aangezien die ons doorgaans ook aanspreken op vormingsmomenten, terugkomdagen van de referentiepersonen, conferenties, enz.
- Ook kregen we veel informatievragen van mantelzorgers tijdens de praatcafés, familiegroepen en na de muzikale voorstellingen 'Vergeet de mooie dagen niet'. Deze infovragen op locatie, werden doorgaans niet geregistreerd.
- Het aantal uren dat in de geregistreerde vragen geïnvesteerd werd, is ongeveer **24u45** in totaal.

- Publicaties en eigen producten

- Via info-momenten, praatcafés dementie en familiegroepen van de Alzheimerliga verspreidden we **publicaties** (folder Tandem, regionale praatcafés,...) **en eigen producten** zoals het documagazine: "Omgaan met verlies", "Omgaan met mensen met frontotemporale dementie" en de dementieklappers. De dementieklappers werden herwerkt waarna we een 3de druk, en teven een nieuwe voorraad konden aanleggen met de financiële ondersteuning van Danshart en Janssen Farmaceutica.
- De **folder van Tandem** werd via diverse kanalen verspreid.

- **Nieuwe brochure “Omgaan met mensen met frontotemporale dementie”.**
Naar aanleiding van het Vlaams symposium Jongdementie: frontotemporale dementie te Herentals, werd door Tandem een nieuwe brochure ontwikkeld waarin tips gebundeld staan over het omgaan met mensen met frontotemporale dementie.

- **Onderwijskoffer**

Tandem maakte deel uit van de werkgroep **onderwijs** bij ECD Vlaanderen. Hierin werden educatieve materialen, onderwijspakketten en ervaringen van de regionale expertisecentra gedeeld.

Tandem herwerkte hun bestaande lespakket “Teenagers Meets Alzheimer” en stelde hiermee een nieuwe scholenkoffer dementie samen naar het voorbeeld van ECD Contact. In voorjaar 2019 zullen 2 informatiemomenten georganiseerd worden om al dit materiaal kenbaar te maken en vanaf dan kan deze koffer uitgeleend worden aan lagere scholen in de regio.

Ook werden er 2 verteltasjes aangekocht, een product van ECD Sophia en hun netwerk.

2. Zorgsector

DESKUNDIGHEID ROND DEMENTIE VERHOGEN DOOR DEZE TE INVENTARISEREN EN TE VERSPREIDEN NAAR DE ZORGSECTOR OM DE KWALITEIT VAN DE ZORG- EN DE HULPVERLENING TE OPTIMALISEREN. FINAAL BEOGEN WE DAT DE ZORGSECTOR ELKE HULPVRAAG DESKUNDIG KAN BEANTWOORDEN.

- **Advisering**

- Tandem participeerde op vraag in multidisciplinaire zorgoverlegmomenten (MDO's) wanneer er complexe zorgsituaties zich voordeden.
- Er was op frequente basis advisering aan professionelen, vnl. referentiepersonen dementie m.b.t. concrete casussen, zowel telefonisch, via mail, alsook tijdens vormingsmomenten.
- Andere zorgverleners vonden eveneens de weg naar Tandem voor casuïstiek en adviesvragen bij diverse dementie specifieke aspecten.

- **Folder van Tandem**

De folder van Tandem, waarin de opdrachten, de werkzaamheden en diensten van ECD Tandem kenbaar gemaakt worden werd op diverse initiatieven verspreid.

- **Dementiewegwijzer**

De regionale dementiespecifieke sociale kaart werd geactualiseerd en kan men vinden op www.dementie.be/tandem Deze zal jaarlijks geüpdatet worden.

- **Opmaat**

Tandem maakte deel uit van de stuurgroep Opmaat (Zorgprotocol 3 project) dat 4 overlegmomenten organiseerde. Tandem toet actief inbreng en kennis wordt uitgewisseld met alle partners binnen de stuurgroep. Dit ZP3 project werd herhaaldelijk verlengd door het RIZIV en loopt nog tot maart 2019. Daarna zal er ingetekend worden op een nieuwe oproep van het RIZIV.

- **Kyma**

- Tandem maakt deel uit van de stuurgroep van het Kyma-project. (jongdementie) Ook in dit project heeft Tandem een actieve inbreng en wordt er kennis uitgewisseld met alle partners binnen de stuurgroep.
- Naast deelname aan de stuurgroepen heeft Tandem 8 interviews gehouden met de zorgkundigen in het Jongdementiehuis en 12 coaching-sessies met de trajectbegeleiders.

- Intervisies over 'Moeilijk hanteerbaar gedrag'. Aan familiehelp werden er 2 maal intervisies georganiseerd voor de dementiekundige basiszorgverleners binnen hun organisatie. Tijdens deze intervisies lag de focus op 'Moeilijk hanteerbaar gedrag'.

- **VTO werking**

Binnen de VTO (EDV en alle regionale ECD's) werd er gewerkt aan het actueel houden en verfijnen van de opleiding referentiepersonen dementie. Ook werd al het ander vormingsaanbod op mekaar afgestemd.

- **Opleiding referentiepersoon dementie**

ECD Vlaanderen biedt de 11-daagse opleiding aan, die voorbereidt op de uitoefening van de functie referentiepersoon dementie. In 2018 omkaderde Tandem de opleiding voor de provincie Antwerpen. Deze opleiding startte in januari en ging door te Geel en telde 24 deelnemers. Inhoudelijk werden er een aantal dagen gegeven door dementie-experten van Tandem.

- Het globale vormingsaanbod van ECD Tandem werd opgenomen en afgestemd met de VTO-werkgroep van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw:
 - Vormingen: Onderdompeling in de wereld van dementie, omgaan met mensen met dementie werd op vraag een 3-tal keer aangeboden in de residentiële voorzieningen
 - In oktober faciliteerde Tandem de studiedag van EDV over 'Medicatiegebruik bij dementie' en in november de studiedag 'Gebruik van je stem in de zorg' in Turnhout.

- Er werden enkele vormingsdagen aangeboden aan beginnende en gevorderde medewerkers bij thuiszorgdiensten en residentiële voorzieningen.

- **Specifiek vormingsaanbod ECD Tandem**

De workshop "Maaltijdgebeuren bij personen met dementie" werd ook dit jaar nog een aantal keren georganiseerd. Ook het thema "Herinneringen ophalen met mensen met dementie" werd nog 2 maal aangeboden op regionale praatcafés dementie.

- De bestaande vormingsmethodieken "ganzenbord" en "mens erger je niet" werden blijvend bekendgemaakt via website en mail. Deze werden zowel uitgeleend aan familiegroepen alsook aan de residentiële voorzieningen.

- **Terugkomdagen Referentiepersonen Dementie**

Jaarlijks organiseren ECD Tandem en ECD Orion ism PGN 4 terugkomdagen voor referentiepersonen Dementie in de provincie Antwerpen.

De terugkomdagen werden eveneens afgestemd met de regionale expertisecentra binnen de vto-werkgroep van ECD Vlaanderen.

De regionale terugkomdagen gingen door in het provinciaal Vormingscentrum te Malle. Volgende thema's werden aangebracht:

- Onrustig gedrag of contracturen bij neurologische aandoeningen. Hieraan namen 22 referentiepersonen deel, waarvan 7 personen uit de zorgregio Turnhout.
 - Waarheid, durven of doen. Het eigen functioneren als referentiepersoon. Hieraan namen eveneens 18 referentiepersonen deel, waarvan 6 referentiepersonen uit de zorgregio Turnhout.
 - Aan de slag. Methodieken voor gespreks-, vormings- en infomomenten. Hieraan namen 27 referentiepersonen deel, waarvan 8 uit de zorgregio Turnhout.
 - Het lerend vermogen van personen met dementie. Hieraan namen 36 referentiepersonen deel, waarvan 15 uit de zorgregio Turnhout.
- **Vormingen ism Vormingscentrum Hivset**

- **Opleidings-6-daagse Jong? En dementie?**

Tandem en het vormingscentrum Hivset startte in het najaar 2017 een opleidings-6-daagse **Jong? En dementie?** Drie vormingsnamiddagen vonden reeds plaats in 2017. De andere 3 dagen volgden in 2018.

De 4de vormingsnamiddag kende als thema 'Momenten die ertoe doen'. Deze namiddag werd gevuld met een aantal goede praktijken waarbij ervaringen gedeeld werden vanuit de buddywerking 'Het ventiel', Kyma en Huis Perrekes. Daarnaast waren er enkele infosessies over 'de dagelijkse werking' in WZC Cadiz, over 'zinnvolle dagbesteding' door dagverzorgingscentrum De Toren (Antwerpen) en 'kunstbeleving met mensen met dementie' door Hilde Maes van Adempauze. Er waren 42 cursisten waarvan 12 mantelzorgers, 2 studenten en 28 zorgprofessionals.

Dag 5 ging over 'Juridische aspecten' verzorgd door Christophe Lemmens. Deze dag telde 42 deelnemers, waarvan 7 mantelzorger, 1 student en 34 professionals.

De opleiding werd afgesloten op 30 maart met een Vlaams symposium Jongdementie: frontotemporale Dementie. Dit laatste is een gedeeld initiatief met nog andere actoren uit het werkveld.

Vlaams Symposium Jongdementie: Frontotemporale Dementie

Vrijdag 30 maart 2018 van 9.30 tot 14 uur

Herentals, 30 maart 2018

***Wat is frontotemporale dementie? Wat betekent deze ziekte voor de betrokkene en zijn omgeving?
Wat is gepaste zorg?***

En wat leren ons de ervaringen vanuit het werkveld?

Deze vragen kregen de aandacht tijdens het symposium frontotemporale dementie op jonge leeftijd dat op vrijdag 30 maart plaats vond te Herentals. Er waren ruim 200 aanwezigen, zowel personen met dementie, mantelzorgers alsook professionals in de zorg.

Dit succesvol symposium was een initiatief van expertisecentrum Dementie Tandem, Alzheimerliga Vlaanderen en Vormingscentrum Hivset ism Kyma. Ervaringsverhalen van mantelzorgers en professionals duiden o.a. op de noodzaak om stil te staan bij deze vorm van dementie, de impact ervan op mantelzorgers en de zoektocht naar warme omgang in combinatie met zelfzorg.

Tijdens dit Vlaams symposium werd dieper ingegaan op het belang van diagnose en differentiële diagnostiek. Julien, een mantelzorger van zijn vrouw met FTD gaf inzicht in de impact van de ziekte op de getroffen persoon en diens omgeving. Hij zei: “Het kan ons allemaal overkomen. En als je zorgt voor iemand met dementie, doe dit dan zoals je zelf verzorgd zou willen worden, met respect!” Bijkomend zegt Julien: “Mensen uit mijn omgeving weten niet altijd hoe er mee om te gaan. Ze geven raad met de beste bedoelingen. Raad geven is goed, maar een luisterend oor is ook altijd welkom.”

Ervaringsdeskundigen uit verschillende disciplines gingen met elkaar in debat en reikten praktische tips aan voor de omgang met personen met FTD.

Tenslotte maakte de Vlaamse Werkgroep Jongdementie een balans op van 10 jaar werking. Na de netwerklunch was er een ontmoetingsmoment voor familieleden en mantelzorgers van personen met frontotemporale dementie.

Aansluitend op het symposium gaf prof. Dr. Vandenbulcke een vorming voor huisartsen over atypische vormen van dementie op jonge leeftijd.

- **Avondvormingen Dementie ism vormingscentrum Hivset**

Tandem en het vormingscentrum Hivset organiseerden 4 avondvormingen voor een ruim publiek. Hieraan namen zowel mantelzorgers, studenten alsook professionals deel. Deze vormingsavonden gingen door in het vormingscentrum Hivset.

De thema's die aan bod kwamen:

- 'Vroegdetectie en behandeling van dementie'. Deze lezing werd boeiend gebracht door Prof.Dr. De Deyn.
- 'Nachtrust bij dementie' door Prof. Dr. Chantal Van Audenhove.
- Omgaan met verlies en verdriet bij het samenleven met een persoon met dementie door Prof. Dr. Manu Keirse. Deze lezing werd financieel ondersteund door Vormingplus Kempen.
- Lewy Bodydementie door de neurologen Dr. Bosman en Dr. Clerinx

• **Overlegplatform dementie (OPD)**

Het Overlegplatform dementie (OPD) in de zorgregio Turnhout wordt niet langer meer georganiseerd in samenwerking met SEL Kempen. ECD Tandem neemt hiermee volledig het voorzitterschap op zich.

Er werden drie OPD's georganiseerd voor alle zorgaanbieders die werken met en voor personen met dementie en hun omgeving met als doel de kwaliteit van zorg en begeleiding in de zorgregio blijvend aan te scherpen en noden te detecteren.

- In maart legden we de focus op de Sociale kaart dementie. Met een quiz toetsten we hoe goed of slecht onze collega's in het werkveld hun weg wisten te vinden in het zorglandschap dementie. Dit thema bood heel wat kansen om ongekende organisaties, websites en zorgaanbod, specifiek voor mensen met dementie kenbaar te maken. De dementiewegwijzer die Tandem per gemeente beschikbaar stelt via de website werd ook tijdens deze namiddag toegelicht. Er waren 30 deelnemers op dit overleg.

- Tijdens het OPD in juni werden er een aantal goede praktijken gebundeld en voorgesteld. Zo werd de EHBD (Eerste hulp bij dementie) rugzak toegelicht door de bibliotheek van Geel. WZC De Winde kwam er enkele succesvolle experimenten toelichten waaronder hun reminiscentieruimte, toegankelijke keukens op de afdeling, jonge kinderen op de afdeling op woensdagnamiddagen en vakanties, briefings in de living, straatnamen in huis met hier en daar beleefplekken geïntegreerd en de inzet van sensomotorische materialen. Een studente bracht haar project ism WZC De wending waarin bewoners met dementie kunst creëren en dit proces beleven. WZC Lindelo kwam toelichten hoe zij nog steeds aan de slag gaan om met het lessenpakket Teenagers Meets Alzheimer, dat gemaakt werd door Tandem, en actief uitwisselen met de lokale lagere scholen.

In Olen konden we dan een kort stukje van de wandeling 'Terug naar de tijd van toen' ervaren waar aan de hand van een belevingsrugzak zintuigen geprikkeld kunnen worden en gespreksonderwerpen van vroeger aangereikt worden. Dit overleg was zeker een succes en telde 43 aanwezigen.

- Het laatste OPD in oktober reikte het thema "Dementie in het ziekenhuis" aan. Hier maakten we kennis met bestaande initiatieven in de verschillende ziekenhuizen van zorgregio Turnhout met betrekking tot zorg voor mensen met dementie. Vervolgens werd er uitgewisseld over de knelpunten in de zorg voor mensen met dementie

binnen het ziekenhuis of bij opname/ontslag van en naar thuissituatie of woonzorgcentrum. Als afsluiter werden tijdens dit OPD voor ieder ziekenhuis 500 dementieklappers overhandigd om gericht te kunnen geven aan mensen met dementie en hun mantelzorgers, waarbij de diagnose dementie recentelijk werd vastgesteld. Tijdens dit OPD waren er 17 collega's aanwezig.

Van de OPD's was er een terugkoppeling op de Raad van bestuur ECD Tandem.

- **Palliatief Netwerk arrondissement Turnhout (PNAT)**

Tandem maakt deel uit van de Algemene Vergadering van PNAT. De ECD's en palliatieve netwerken van de provincie Antwerpen de eerste krijtlijnen gezet om in voorjaar 2019 samen een studienamiddag te organiseren rond palliatieve zorg en Dementie. ECD Tandem en PNAT werken deze namiddag samen uit.

3. (Inter)nationale deskundigen

ACTIEF OP ZOEK GAAN NAAR NATIONALE EN INTERNATIONALE DESKUNDIGEN EN HEN INFORMEREN OVER DE ROL EN OVERTUIGINGEN VAN HET BELANG VAN ONZE FUNCTIE IN DE ZORGSECTOR OPDAT ZIJ OP ONZE VRAAG HIATEN IN DE EXPERTISE OPVULLEN EN WE WEDERZIJDSE EXPERTISE KUNNEN DELEN.

- **Dementievriendelijke gemeenten: regionaal**

De coördinatoren van de dementievriendelijke gemeenten uit onze zorgregio werden in december eenmaal bij elkaar gebracht om ideeën en ervaringen uit te wisselen en voortgang te rapporteren.

Daarnaast boden we bij regelmaat ondersteuning en advies aan de stuurgroepen van de regionale dementievriendelijke gemeenten

- **Dementievriendelijke gemeenten: interregionaal/(inter)nationaal**

Tandem maakt deel uit van de interregionale werkgroep dementievriendelijke gemeenten. EDV participeert eveneens in deze werkgroep.

Op donderdag 26 april vond de jubileumeditie plaats van de Interregionale Conferentie Dementievriendelijke Gemeenten.

Deze 10e zeer geslaagde editie vond plaats in het Provinciehuis in 's-Hertogenbosch (NL) en had als onderwerp 'Toekomstige uitdagingen voor dementievriendelijke steden en gemeenten'. Met verschillende lezingen en workshops van Nederlandse én Belgische experts op het gebied van dementie, was het een inspiratieve dag.

- **Erasmus+**

Tandem ondersteunde bij de dossieropbouw en prospectiemogelijkheden inzake een Europees project over "Dementie in het onderwijs". Er vonden (online) netwerkmeetings plaats met de partners voor een Europees dossier.

Er werd in maart een dossier ingediend. Hivset voerde hier de pen in het schrijven van het Erasmus dossier. Het project werd niet geselecteerd, doch willen de partners bekijken of dit dossier herschreven en of verfijnd kan worden om het in 2019 mogelijks opnieuw in te dienen.

- **European Alzheimer Conference: "Making dementia a European priority"**

Een medewerker van Tandem nam deel aan de jaarlijkse Europese Alzheimer Conferentie die in oktober doorging in Barcelona.

Het was een zeer verrijkende ervaring om diverse partners uit verschillende landen te leren kennen en te mogen horen hoe zij met diverse thema's inzake dementie aan het werk zijn.

Het accent lag vooral op het feit dat dementie een Europees prioriteit dient te krijgen, en tevens werd er veel aandacht gelegd op het belang van de stem van de persoon met dementie zelf.

- We onderhielden contacten met Vlaamse onderzoekers inzake dementie en/of ouderenzorg, onder meer via deelname aan stuurgroepen van volgende projecten en organisaties: Vonk 3, Kon-tact, Netwerk Ziekenhuizen,

4. Beleidsmakers

ALLE RELEVANTE BELEIDSMAKERS (OOK INTERNATIONAAL) BLIJVEND OVERTUIGEN VAN DE IMPACT VAN DEMENTIE OP DE SAMENLEVING EN ONZE ROL HIERIN, OPDAT ZIJ GEPASTE ACTIES EN MAATREGELEN NEMEN DIE DE KWALITEIT VAN DE ZORG- EN HULPVERLENING OPTIMALISEREN.

- Een geconsolideerd jaarverslag, geïntegreerd met ECD Vlaanderen en de regionale expertisecentra werd opgeleverd.
- We organiseerden één overleg met de provinciale beleidscel voor een bestuursmatige afstemming van de werking van de provinciale ECD's.
- Doorheen het jaar konden we actief signaleren via partnerorganisaties o.a. SEL Kempen, KONTACT (netwerk ouderenzorg SEL KEMPEN), Dementienetwerk provincie Antwerpen (DPA), Vonk3, Alzheimerliga, Nachtzorg Kempen, zorgprotocol3: Opmaat en Kyma,....
- We ondersteunden lokale dementienetwerken in het inventariseren van noden en behoeften van mensen met dementie en de mantelzorgers. Hiermee konden we beleidssuggesties doorgeven inzake dementie aan het lokale bestuur.
- Naar aanleiding van de verkiezingen in 2019 schreven ECD Vlaanderen ism de regionale expertisecentra dementie en de Alzheimerliga Vlaanderen een gemeenschappelijk memorandum. Met deze nota inspireren en roepen we op tot het uitbouwen van een dementievriendelijke Vlaanderen. De 10 prioritaire punten leest u alvast op www.dementie.be
- Op vrijdag 21 september lanceerden ECD Vlaanderen, de regionale ECD's, ism het Vlaamse apothekersnetwerk en Alzheimerliga een publiekscampagne onder de naam SaniMemorix. Deze campagne vraagt de aandacht voor de relatie tussen leefstijl op middelbare leeftijd (40 tot 75 jaar) en het risico op dementie op hogere leeftijd. Een gezonde leefstijl kan het risico op dementie gevoelig doen dalen. Duizenden vaccindoosjes werden uitgedeeld op markten, pleinen, treinstations overheen gans Vlaanderen. Alsook de apothekers verspreidden mee deze boodschap.
- In de zorgregio Turnhout deelden we de vaccindoosjes uit op de wekelijkse markt te Herentals i.s.m. 'Dementievriendelijk Herentals', alsook in het treinstation Turnhout en aan de poort van Janssen Pharmaceutica ism met vrijwilligers van de Alzheimerliga. Meer informatie staat gebundeld op www.sanimemorix.eu

Deze Campagne werd eveneens financieel ondersteund door de Vlaamse overheid en zal verdergezet worden in 2019. (dag van de zorg).

5. Partners

GELIJKAARDIGE ORGANISATIES EN INITIATIEVEN IN KAART BRENGEN, COMMUNICEREN OVER ONZE VISIE EN WERKING EN HEN OVERTUIGEN DAT SAMENWERKING EEN WEDERZIJDSE MEERWAARDE IN DE HULP EN ZORG VOOR PERSONEN MET DEMENTIE EN HUN OMGEVING.

- Tandem zette blijvend in op kennismaking met zorgprofessionals, het opvolgen van nieuwe ontwikkelingen en het professioneel aanbod in de regio. Dit vanuit een actieve betrokkenheid in het welzijnsnetwerk in de regio. (vb deelname aan ouderenzorgnetwerk Kontakt, deelname aan referentenbeurs WZC St.Lucia Turnhout,...)

- Samenwerking met Vormingplus Kempen

Tandem en Martine Dams werkten samen het liedjesprogramma “Vergeet de mooie dagen niet” uit. Met dit programma wordt enerzijds ingezet op beeldvorming van dementie maar evenzeer op hoe omgaan met mensen met dementie.

Martine Dams, Geelse zangeres en leerkracht verzorging vertelt en zingt over de diepste gevoelens en kwetsbaarheid van de persoon met dementie en duidt hiermee hoe humor steeds weer een belangrijk rol speelt. Door de gevolgen van dementie kunnen mooie herinneringen vervagen of vergeten worden. Martine haalt ze van onder het stof vandaan. Liedjes, teksten en beeldfragmenten wisselen mekaar af, en duiden wat dementie kan betekenen voor de persoon met dementie en zijn mantelzorger.

Dit muzikaal programma konden vele socio-culturele verenigingen in de regio boeken via Vormingplus Kempen. We brachten deze voorstelling maar liefst 14 keren in de Kempen en bereikten hiermee ruim 700 mensen. Ook in 2019 zal dit programma nog een aantal keren gepland worden. Van een succes gesproken!!

Verder konden we op financiële steun rekenen van Vormingplus Kempen bij het organiseren van een lezing over Verlieservaringen van Prof.Dr. Manu Keirse.

- **Huisartsennieuwsbrief – Regio Kempen**

Huisartsennieuws - Regio Kempen

Tweemaandelijks leverden we mee inhoud aan de regionale nieuwsbrief voor huisartsen in het zorgnetwerk Turnhout, i.s.m. SEL Kempen, LMNZ, Palliatief Netwerk arrondissement Turnhout, Netwerk GGZ Kempen en Logo Kempen.

GEZONDHEID EN PREVENTIE

De artikels die we aanbrachten waren over :

- Het Vlaams symposium Jongdementie: frontotemporale dementie
- Dementie is redelijk voorspelbaar
- De 9 belangrijkste risicofactoren voor dementie
- De nieuwe brochure over ‘Omgaan met mensen met frontotemporale dementie’
- Preventie en dementie: SaniMemorix

- **Palliatief Netwerk arrondissement Turnhout (PNAT)**

Tandem maakt deel uit van de Algemene Vergadering van PNAT. De ECD's en palliatieve netwerken van de provincie Antwerpen hebben samen de eerste krijtlijnen gezet om in voorjaar 2019 samen een studienamiddag te organiseren rond palliatieve zorg en dementie. Tandem en PNAT werken deze namiddag samen uit.

- Op meerdere momenten was er afstemming met de Alzheimerliga Vlaanderen in functie van een complementaire samenwerking in de zorgregio Turnhout. (brochure praatcafés en familiegroepen, symposium FTD,...)
- Tandem werkte actief mee aan uitrol van een multidisciplinaire training voor zorgverleners van personen van dementie, een projectaanvraag ingediend door Hivset bij Provincie Antwerpen, in kader van impulssubsidie Innovatieve Projecten in de Welzijns- en gezondheidssector.

6. Publiek

DE BEVOLKING INFORMEREN OVER HET BESTAAN EN DE ROL VAN DE EXPERTISECENTRA, OVER DEMENTIE EN DE BETEKENIS ERVAN VOOR DE BETROKKENEN EN DE SAMENLEVING OPDAT DEMENTIE GELINKT WORDT MET DE EXPERTISECENTRA EN OPDAT DE PERSONEN MET DEMENTIE EN HUN OMGEVING KUNNEN REKENEN OP EEN BEGRIPVOLLE HOUDING.

- Studenten, mantelzorgers en professionelen contacteerden meermaals het ECD waarbij we telkens de nodige informatie trachten te geven of gericht door te verwijzen.
- Bibliotheken werden op hun vraag ondersteund bij het verzamelen en inzetten van informatie inzake dementie (vb. EHBD-rugzak).
- De publicatie van de provincie “Dementie, je staat er niet alleen voor” werd op informatiemomenten, infostands, vormingen gericht verspreid.
- Alle regionale activiteiten omtrent dementie, m.n. de initiatieven van de partners in het werkveld konden ingevoegd worden in digitale kalender op de website.
- Door het verspreiden van folders, brochures, opzetten van infostands, workshops, lezingen etc konden we voortdurend inzetten op een genuanceerde beeldvorming van dementie.
- In 2017 verzamelde Danshart, een dansinitiatief van de Voorzorg maar liefst 2700 euro per ECD bij elkaar. Samen met ECD Orion ism PGN investeerden we dit bedrag in een herdruk van dementieklappers voor de 4 regionale ziekenhuizen in Geel, Herentals, Mol en Turnhout. Deze dementieklappers worden gericht verspreid aan mensen met dementie en hun mantelzorgers die op consultatie komen in de geheugenkliniek.

- **Voorstelling: “Vergeet de mooie dagen niet!”**

Van een succes gesproken!!

Tandem en Martine Dams werkten in 2017 een Nederlandstalig kleinkunst-liedjesprogramma uit: ‘Vergeet de mooie dagen niet!’. Met dit programma wordt enerzijds ingezet op beeldvorming en dementie maar evenzeer op hoe omgaan met mensen met dementie.

Martine Dams, Geelse zangeres en leerkracht verzorging vertelt en zingt over de diepste gevoelens en kwetsbaarheid van de persoon met dementie en duidt hiermee hoe humor steeds weer een belangrijk rol speelt. Door de gevolgen van dementie kunnen mooie herinneringen vervagen of vergeten worden. Martine haalt ze van onder het stof vandaan.

Liedjes, teksten en beeldfragmenten wisselen mekaar af, en duiden wat dementie kan betekenen voor de persoon met dementie en zijn mantelzorger.

Alle aanwezigen hadden na de voorstelling telkens kans om vragen te stellen aan een dementie-expert van Tandem.

Dit muzikaal programma konden vele socio-culturele verenigingen in de regio boeken via Vormingplus Kempen. We brachten deze voorstelling maar liefst 14 keren in de Kempen en bereikten hiermee ruim 700 mensen. Ook in 2019 zal dit programma nog een aantal keren gepland worden.

- Actuele informatie uit of voor de zorgregio Turnhout werd doorheen het jaar aangeleverd en verspreid via de **digitale nieuwsbrief van ECD Vlaanderen**.
- De **website** www.dementie.be/tandem werd actueel gehouden met de informatie die relevant is voor de zorgregio Turnhout.
- Tandem voedt bij regelmaat haar **facebook account** met actuele dementie-thema's of regionale initiatieven.

- 15 jarig bestaan Tandem, ging niet ongemerkt voorbij.

Op 23 november zette Tandem haar 15 jarige werking in de kijker. Op deze namiddag werden partners in het netwerk uitgenodigd voor de aangrijpende theatervoorstelling "Ons kan niks gebeuren". Aansluitend werd de single CD van Martine Dams, met haar 2 zelfgeschreven liedjes: 'Raak me' en 'Wiegeliedje' over dementie gelanceerd. We sloten die namiddag feestelijk af met een kleine receptie.

Expertisecentrum Dementie Tandem
nodigt uit:

23 NOVEMBER 2018
13:30 - 17:00U

Een namiddag gevuld met
THEATER, MUZIEK &
een GEZELLIGE BORREL

PROGRAMMA
13:30 Welkomstwoord
13:40 Voorstelling: "Ons kan niks gebeuren"
met nabespreking
15:30 Luisterliedjes over dementie
met single CD voor alle aanwezigen
15:45 Slot &
Netwerkbarrél 15 jaar ECD Tandem

LOCATIE
Theaterzaal 't Gevolg, Otterstraat 31, Turnhout

INSCHRIJVING
www.dementie.be/tandem

PRIJS € 15
Voor meer info: Tandem@dementie.be

- **Music For Life**

Met de opbrengst van Music voor Life tijdens de warmste week in 2017 heeft Tandem het onderwijsproject nieuw leven in geblazen. Het reeds bestaande onderwijspakket 'Teenagers Meets Alzheimer' werd verruimd naar een gevulde onderwijskoffer naar het voorbeeld van ECD Contact en de verteltas van ECD Sophia. Tandem zal in 2019 informatieavonden organiseren voor onderwijzers van het lager onderwijs om aan de slag te gaan met het thema dementie. Deze koffer kan ontleend worden bij Tandem. Gemeente Olen en bibliotheek Geel hebben elk een onderwijskoffer aangekocht bij Tandem om in te zetten in hun lokale lagere scholen.

Tandem tekende ook dit jaar in voor de warmste Week van Music For Life. Hiermee lanceerden we een single CD van Martine Dams waarop haar 2 zelfgeschreven liedjes staan: 'Raak me' en 'Wiegeliedje'. Er werden ruim 200 Cd's verkocht.

7. Eigen medewerkers, vrijwilligers, raad van bestuur

DE EIGEN MEDEWERKERS IN DE GELEGENHEID STELLEN OM BINNEN HET GEDEELDE BELEIDSKADER:

BESCHIKBARE INZICHTEN EN AANBOD REGIONAAL TE IMPLEMENTEREN TE INNOVEREN EN EXPERTISE VERDER UIT TE BOUWEN EN TE DELEN

- Het dagelijks Bestuur van Tandem had 8 overlegmomenten. De Raad van Bestuur van Tandem had 4 vergadermomenten en de Algemene Vergadering van Tandem vond 2 keer plaats.
- Elke medewerker stelde voor zichzelf een persoonlijk vormingsplan op om zodoende kennis en ervaring aan te scherpen en voeling te behouden met het brede werkveld. Dit werd gerealiseerd in de vorm van een stage- of ervaringsdag in het werkveld of een verdieping in een bepaalde werkveldproblematiek.
- Eén medewerker nam in oktober deel aan de jaarlijkse European Alzheimer Conference te Barcelona. Dit liep naast de losse vormingsmomenten die zich spontaan aandienen tijdens het jaar. Extra aandacht tijdens teamoverleg werd besteed aan de uitwisseling en rapportage van gevolgde vormingen, studiedagen, netwerken, ...
- Jaarlijks houdt het team van Tandem een 'denkdag' waarin de jaaraccenten in grote lijnen uitgetekend wordt. Deze denkdag vond plaats in Geel.

8. Collega-ECD's

CONSTRUCTIEF BIJDAGEN TOT COMPLEMENTAIR BELEID DOOR EXPERTISE AAN TE REIKEN, SAMEN TE WERKEN, GEBRUIK TE MAKEN VAN BESCHIKBAAR AANBOD EN ERVARINGEN.

- Volgende overlegmomenten hebben tot doel de activiteiten van de regionale centra en het Vlaams centrum op elkaar af te stemmen:
 - De voorzitter van Tandem, Wies Cleenders vertegenwoordigde ECD Tandem in de Raad van Bestuur van ECD Vlaanderen vzw.
 - We namen deel aan de werkgroep Vorming Training Opleiding Vlaanderen.
 - De coördinator participeerde in het coördinatorenoverleg, waarvan telkens aan het team en dagelijks bestuur ECD Tandem werd teruggekoppeld.
- DementieNetwerk Provincie Antwerpen (DPA)
 - Provinciaal MedewerkersOverleg (PMO)

Er vonden 3 overlegmomenten plaats tussen medewerkers van ECD Orion ism PGN. Dit overleg bevordert de provinciale samenwerking en geeft kans om initiatieven, projecten etc. op mekaar af te stemmen. Regiospecifieke initiatieven, verdere ontwikkelingen en evoluties van vb. projecten uit te regio worden hierin eveneens gedeeld. Verder worden 4 provinciale terugkomdagen voor de referentiepersonen dementie gepland en vormingsinhouden besproken.

Daarnaast werd er ook actief samengewerkt om de initiatieven van de provincie over te hevelen naar de regionale ECD's, m.n. filmprojecties, bibliotheek-initiatieven, vorming aan bib-medewerkers, brochure 'Dementie, je staat er niet alleen voor'...

- Beleidscel DPA

Met de beleidscel van het DementieNetwerk provincie Antwerpen vond er 1 samenkomst plaats in het najaar. In grote lijnen werden jaaractieplannen van ECD Orion ism PGN en Tandem toegelicht en gezamenlijke initiatieven besproken.

- **ECD's**

Eveneens in functie van deskundigheidsbevordering namen we deel aan 2 overlegmomenten voor dementie-experten. Vervolgens was er een vormings2-daagse, aangeboden door ECD Vlaanderen in oktober te Brussel. Inhoudelijk lag de focus op het referentiekader 'Kwaliteit voor leven, wonen en zorg' voor mensen met dementie. De 2de dag werd verder ingezoomd op de kennis en expertise van Prof. Dr. Dawn Brooker, bij het ontwikkelen van praktische tools om persoonsgerichte zorg te implementeren in de zorg voor mensen met dementie.

vormingen 2018

<u>uren</u>	<u>Aanvrager</u>	<u>Plaats</u>	<u>Thema</u>	<u>facturatie</u>	<u>Profess.</u>	<u>MZ</u>
januari						
3	Fam. Groep Hoogstraten	Hoogstraten	Ganzenbord	125		18
1,5	LDC Westerlo	Westerlo	Vergeet de mooie dagen niet	200		35
2	Fam. Groep Hoogstraten	Hoogstraten	Begeleiding Ganzenbord	125		19
1,5	LDC Westerlo	Westerlo	Vergeet de mooie dagen niet	200		35
1,5	WZC De winde - Cafeteria	Veerle	Vergeet de mooie dagen niet	200		30
2	Janssen Pharmaceutica	Beerse	Praatcafé	225		60
1,5	LDC Herenthout	Herenthout	Praatcafe	125	4	20
februari						
3	Thomas More Hoge School	Lier	Workshop Jongdementie	225	30	
1,5	H hart kerk Winkelomheide	Geel	Vergeet de mooie dagen niet	200		100
2	CM / vrijwilligers	Hooidonk	Wat is dementie?	150		110
	HIVSET	Turnhout	OPLEIDING JONG EN DEMENTIE ?	1339,72	25	58
maart						
1,5	De Djoelen	Oud-Turnhout	Femma Oud-Turnhout	200	5	60
2	Zorggroep Orion	Turnhout	Praatcafe Herinneringen ophalen	125		20
5	Tandem - HIVSET - Alzheimerliga - KYMA	Herentals	Vlaams Symposium jongdementie	870	111	54
april						
1,5	WZC St Barbara	Herselt	Vergeet de mooie dagen niet	200	70	10
1,5	Femma Oosterwijk	Oosterwijk	Vergeet de mooie dagen niet	200		30
1,5	Campus Spoor	Geel		150		22

1,5	WZC Lindelo	Lille	Vergeet de mooie dagen niet	200	10	50
mei						
4	Familiehulp	Herentals	Intervisies	225	25	
2	Zusters van Tongerlo	Tongerlo	omgaan met dementie	150		9
2	Hivset-Tandem	Turnhout	Vroegdetectie en diagnosestelling - Dedeyn	146	3	38
1,5	LDC Sprankel	Vorselaar	Vergeet de mooie dagen niet	200		18
	Janssen Pharmaceutiva	Beerse	Praatcafé	225		64
juni						
1,5	WZC Beerse	Beerse	Vergeet de mooie dagen niet	200	4	26
3	WZC Ten Hove	Mol	Maaltijdgebeuren	225	15	
2	TANDEM/HIVSET	Turnhout	avondlezing nachtrust bij dementie	797,5		133
3	Familiehulp	Turnhout	Intervisies	225	25	
3	WZC Ten Hove	Mol	Maaltijdgebeuren	225	15	
			kyma stuurgroep	555		5
			kyma intervisies	2250		4
	ECD Vlaanderen	Geel	Opleiding Referentiepersoon dementie	4800		24
juli						
augustus						
september						
4	Kyma	Dessel	Opleiding verzorgende	300	1	
2	Imelda ZH Bonheiden	Bonheiden	Maaltijdzorg voor mensen met dementie	150	40	4
1,5	Femina Oevel	Geel	Vergeet de mooie dagen niet	200		44
2	Janssen Pharmaceutica	Beerse	Praatcafé	0		50
1,5	Femina Merksplas	Merksplas	Vergeet de mooie dagen niet	200		70
oktober						

2,5	Manu Keirse	Turnhout	Omgaan met verlies en verdriet bij het samenleven met personen met dementie	210	54	100
4	WZC Ter Vest	Balen	DV woonomgeving	300	15	
2	Kyma	Dessel	Intervisie trajectbegeleiding	150		3
3	WZC Ter Vest	Balen	Basale stimulatie	0	15	
1,5	KVLV Heultje	Heultje	Vergeet de mooie dagen niet	200	25	3
2	Kyma	Dessel	Intervisie trajectbegeleiding	150		4
1,5	OCMW Herentals	Herentals	Vergeet de mooie dagen niet	200		50
4	WZC Ter Vest	Balen	Gebruik van je stem	300	0	15
7	ECD Vlaanderen		Dementie en medicatiegebruik	0	24	
2	Alzheimerliga familiegroep	Mol	Ganzenbord	125		14

november

	HIVSET	Turnhout	Communicatie en dementie	300	10	
7	ECD Vlaanderen	Turnhout	Gebruik van je stem	0	24	
		Willebroek	Als eten een zorg wordt	225	45	
1,5	LDC Luysterbos	Geel	Vergeet de mooie dagen niet	200		110
6	WZC St Lucia	Turnhout	Referentenbeurs	0	50	200

december

3	Nachtzorg Kempen	Geel	Nabespreking 'Vergeet me niet'	75	50	
2	HIVSET	Turnhout	Avondlezing Lewy Body Dementie	1785	33	80
4	KYMA	Dessel	Intervisie	0		3
4	De Winde	Veerle Laakdal	mantelzorgondersteuning	300	5	
4	De Winde	Veerle Laakdal	mantelzorgondersteuning	300	4	
	TKD RFD	Malle	afrekening	2292,27		
				23245,49		

FEBI

6,5	Huize St Elisabeth	Turnhout	Training DAG 1			
-----	--------------------	----------	----------------	--	--	--

6,5	Huize St Elisabeth	Turnhout	Training DAG 2			
6,5	Huize St Elisabeth	Turnhout	Training Dag 3			
3,5	Huize St Elisabeth	Turnhout	Training Dag 4	1750		
6,5	Alfons Smet Residentie	Dessel	Onderdompeling	500		
6,5	Alfons Smet Residentie	Dessel	Training dag 1			
6,5	Alfons Smet Residentie	Dessel	training dag 2			
6,5	Alfons Smet Residentie	Dessel	training dag 3			
3,5	Alfons Smet Residentie	Dessel	training dag 4	1750		
				4000		
ALGEMEEN TOTAAL				27245		

